

HOUTVESTERIJEN SYKE EN ERDMANNSHAUSEN

door
J. L. W. BLOKHUIS

In het januari-nummer van dit tijdschrift wordt door de heren C. P. van Goor en A. van Laar een samenvatting gegeven van de beoordeling over de excursies naar beide bovengenoemde houtvesterijen. Deze conclusies zijn weinig bevredigend en ik meen daar tegenover een andere mening te moeten stellen.

Met mijn collega J. J. M. Jansen heb ik de gelegenheid gehad beide houtvesterijen te bezoeken en met beide houtvesters alle problemen rustig en uitvoerig te bespreken. Onze conclusie was, dat er oorspronkelijk een grote kloof tussen de denkbeelden heeft bestaan, doch, dat in deze tijd een heel sterke toenadering is te bespeuren, die de heren zelf, misschien om geen aanstoot te geven aan de „deutsche Gründlichkeit”, liever niet openlijk toegeven.

Waarom wordt er zo'n ophef gemaakt, dat de opbrengst van de landbouwvoorbouw bij Hassenkamp 1000 DM per jaar bedraagt, waardoor de kosten van grondbewerking en bemesting vrijwel volledig worden betaald. In de na-oorlogse jaren was de nood bij de Oost-Duitse vluchtelingen zo groot, dat ze „vrijwillig” stobben rooiden voor de brandstofvoorziening. In Nederland zouden de kosten 1000—3000 gulden per ha bedragen. Het „voordeel” van de methode Hassenkamp wordt geplaatst tegenover het nadeel van f 1500 cultuurkosten van Volk en dan om de indruk nog eens te versterken gaat men rente berekenen en komt men tot bedragen van f 46.800. Is dit objectieve beoordeling?

Hassenkamp laat zelf zien hoe funest het naaldhout reageert op de landbouwvoorbouw: kromme lariksen en vroeg wortelrot bij fijnspar en douglas. In Drente hebben we ook ervaring van landbouwvoorbouw op heideveld, omdat in de jaren 1946—1949 alleen kunstmest voor landbouwgewassen werd verstrekt. Ook hier een heel slechte invloed op de Japanse lariks. Van de 11 objecten, die Hassenkamp ons liet zien, waren er slechts 2 van bebossing na landbouwvoorbouw. Aan lichting, dus behoud van scherm, stelde hij steeds meer waarde. Hier nadert hij dus Erdmannshausen.

In beide houtvesterijen worden thans feitelijk dezelfde maatregelen genomen om de onverteerde humus met kalk gemengd te mobiliseren. Deze maatregel is zo fundamenteel, dat reeds hieruit blijkt, dat de kloof niet bestaat. Het verschil is thans het scherm en de loofhoutmenging. Als men de voorbouw-gedeelten ziet, dan mengt Hassenkamp ook gaarne met loofhout. In de dennenbossen wordt de beuk niet vergeten. Hier heeft Hassenkamp zich nog niet kunnen losmaken van het Duitse axioma: „Die Buche ist die Pflegemutter des Bestandes”. Hier moet men toch Erdmann de eer geven, dat hij de ongunstige humus van het beukenblad heeft doorzien.

Dat Hassenkamp de groveden nog in ere houdt is mede een gevolg van zijn voor deze boomsoort gunstige grond. Het is echter nog de vraag, of douglas en Japanse lariks op den duur niet rendabeler blijken te zijn dan de groveden.

Ik betreur het, dat in genoemd artikel een tegenstelling wordt geponeerd: „Volk voorvechter van de „naturgemässe Waldwirtschaft“, welke zich ten aanzien van essentiële vraagstukken veelal baseert op gevoelsoverwegingen en onbewezen axioma's. Daarentegen is Hassenkamp de promotor van een houtteelt die is gegrondvest op de exacte resultaten van het natuurwetenschappelijk onderzoek“.

De wetenschapsmensen moeten toch wel begrijpen, dat hun kennis maar een klein deel is van de duistere vraagstukken, die in de bosbouw bestaan. Er zijn veel waarnemingen van de practici, die door herhaaldelijk aanschouwen en vergelijken veel meer van de natuur verstaan, zonder dat zij in staat zijn hun waarnemingen in cijfermateriaal uit te drukken. „De niet eenvoudige bedrijfsvorm, de ongelijkjarige opbouw van het intensief gemengde bos, leidt zeker tot veel landschappelijk schoon, doch de vraag is of de exploitatie niet zeer kostbaar zal blijken te zijn, gerekend naar tijd en geld“, aldus het oordeel over Erdmannshausen.

Is de niet eenvoudige bedrijfsvorm een bezwaar, indien men goed technisch uitgerust personeel heeft? Mogen we tegenwoordig van de bosbouwers niet meer kennis en kunde verwachten? Of moeten we maar bij het domme, alleer voor ondeskundigen geschikte bedrijf, van kaalkap blijven staan? Landschappelijk schoon, is dat niet de opdracht van onze generatie, om in ons kleine land de bossen het aanzien te geven van schoonheid, indien dit gepaard gaat met de hoogste productie?

We zijn dankbaar voor de onderzoekingen van de grondbestanddelen, maar laat men voorzichtig zijn met de aanmatiging, alsof deze grondslag meer is dan een tasten. Het wetenschappelijk onderzoek staat in een dienende functie en moet beoordeeld worden door practici, die voortdurend waarnemen en vergelijken. De „naturgemässe Waldbau“ is een gezonde waarneming op de eenzijdige kunstmatige houtteelt.

Als practicus, die grote belangstelling heeft voor het wetenschappelijk onderzoek, heb ik gefundeerde bezwaren tegen het symplistisch stellen van genoemde tegenstellingen. De onbewezen axioma's zijn veelal problemen, die de wetenschap niet kan doorgronden, maar die zich aan de waarnemer voordoen.

Reeds enkele jaren stuur ik regelmatig grondmonsters naar de proefstations in Groningen en Oosterbeek om meer inzicht in verschijnselen te verkrijgen. Maar ik moet hier oprecht verklaren, dat de resultaten mij nog niet de minste houvast hebben gegeven.

Daarom: wetenschapsmensen ga maar door met het laboratoriumonderzoek, maar matig u niet aan veel te weten, want dat is niet waar!

Het natuurwetenschappelijk onderzoek heeft nog geen licht kunnen ontsteken over de bedrijfsvorm, hier moet men nog met onbewezen axioma's volstaan.

Ik hoop inmiddels, dat men zal voorkomen een wig te drijven tussen de bosbouw op natuurlijke grondslag en de houtteelt op natuurwetenschappelijke basis.